

タイ語の否定辞

高橋清子

1. はじめに

現代タイ語（首都バンコク周辺の中中部方言に近い標準タイ語）で一般的に用いられる否定辞は *lǎi mây* あるいは *mǐ mǐ?* である。どちらも動詞句の前に生起し、その動詞句が表す意味内容を否定する機能を持つ。（否定の意味については第2節を参照のこと。なお、タイ語では「否定」一般を表す語と「禁止」を表す語が異なるが、本稿では前者だけを扱い、後者については考察しない。）現在、話し言葉、書き言葉を問わず、もっとも使用頻度の高い否定辞は *lǎi mây* である。*mǐ mǐ?* は現在では公文書や慣用表現といった様式化された表現の中でしか使われない。現ラタナコーシーン王朝のラーマ3世の治世（1824-1851年）以前は *mǐ mǐ?* のほうが *lǎi mây* よりも使用頻度が高かったとされる。昔のタイ語の否定辞にはさまざまな形式があり、動詞句を否定する否定辞（*u bōo*, *u bōo*, *ไป pày*, *หนี hòon*, *มี mii*, *มี mii*, *หนี hmii*, *มี mǐ?*, *หนี hmǐ?*, *หนี, ไม้, หนี mây*, *บ่ bōo mǐ?*, *บ่ bōo mǐ?*, *ไปบ่ไป pày bōo mǐ?*, *ไปบ่ไป pày mǐ?* など）の他、名詞句を否定する否定辞（*ไป chây*）もあったことが知られている（三上 1983, 三上 1997, Mikami 2000, Kullavanijaya 1996）。しかしタイ語の否定表現全般の歴史的变化に関する詳しい研究はまだなされていない。

本稿の目的は、これから筆者が取り組む予定であるタイ語否定表現の歴史的变化についての研究に資するための基礎資料をまとめることにある。本稿の構成は以下のとおりである。第2節では、否定の意味を扱った先行研究を手短かに紹介する。第3節では、スコータイ王朝時代（13-15世紀）から現代までの約700年間に刻まれたタイ語石碑文とその読解文を収録した『石碑文集』（本稿末に資料リストがある）から収集した否定辞を含む表現のすべてを転載する。第4節では、どのような否定辞がどのような形、どのような統語環境で使われていたのか（その否定辞単独で生起するのか他の否定辞と共に生起するのか、動詞句の前に生起するのか名詞句の前に生起するのか）について簡単に調べた結果を報告する。第5節で結語を述べる。

2. 否定の意味について

Lyons 1977: 768-777 は、(1)に示すように、否定を作用域の違いから大きく「1. 内的否定」と「2. 外的否定」に分類し、外的否定の主な種類として「2.1. 命題否定」と「2.2. モーダル否定」を挙げ、さらに命題否定の主な種類として「2.1.1. 反対」と「2.1.2. 矛盾」を挙げる。

- (1)
 1. 内的否定 Internal negation, e.g. (2)
 2. 外的否定 External negation
 - 2.1. 命題否定 Propositional negation
 - 2.1.1. 反対 Contrary (gradable), e.g. (3)
 - 2.1.2. 矛盾 Contradictory (ungradable), e.g. (4)
 - 2.2. モーダル否定 Modal negation, e.g. (5)

- (2) 1. 内的否定
 - a. I promise not to assassinate the Prime Minister.
私は首相を暗殺しないことを約束する
 - b. The door is not open.
扉が開いていない

- (3) 2.1.1. 外的否定、命題否定、反対
I don't like modern music.
私は現代音楽が好きではない(現代音楽より伝統音楽のほうが好きだ)

- (4) 2.1.2. 外的否定、命題否定、矛盾
I don't like music.
私は音楽が好きではない(音楽以外のものが好きだ)

- (5) 2.2. 外的否定、モーダル否定
 - a. I do not promise to assassinate the Prime Minister.
首相を暗殺することを私は約束しない
 - b. I do not say that the door is open.
扉が開いていると私は言っていない

子供は命題否定よりもモーダル否定のほうを先に習得し、モーダル否定を基礎として他の否定を習得していくことが一般に観察されている。Lyons は

そうした事実を根拠として、命題否定よりもモーダル否定のほうがより基本的な否定概念であろうと考え、否定の解釈には真か偽かという判断よりも同意か不同意かという判断のほうがより重要であると述べる。

Givón 1984: 321-351 も Lyons 1977 同様、自然言語における否定表現は基本的に、命題内容の真偽を問題とする論理的な意味よりも、対話相手についての斟酌が必須である語用論的・認識的な意味（不同意や反論といった発話行為としての否定）を表すと考える。

否定の作用域に関して Givón は以下のように説明する。通常、否定の作用域には前提 preposition となる部分は入らず、非前提 asserted の部分が入る。例えば、(6) (7) のように関係節や補文節（下線部）を含む場合、前提部分である関係節や補文節が否定の作用域に入ることはない。(8) のように選択自由な構成素である副詞（下線部）を含む場合はたいてい副詞だけが否定の作用域に入る。(9a) のように必須構成素だけしか含まれない場合は「その事象は起こっていない」という無色の否定に解釈されることもあるが、英語では一部分を強く発音することで否定の作用域を特定することができる。(9b) では主語の John（下線部）が強く発音され、ボールを蹴ったのは John ではなく誰か他の人であることが表されている。その他、形態素を付加したり、語順を変えたりといった英語とは異なる方法で否定の作用域を特定する言語もある。

- (6) She didn't see the man who came yesterday.
彼女は昨日来た男に会わなかった
- (7) Mary didn't regret that Joe left her.
メアリーはジョーが彼女のもとを去ったことを遺憾に思わなかった
- (8) John didn't kick the ball that time. (He kicked the ball but not that time.)
ジョンはその時ボールを蹴ったのではない
- (9) a. John didn't kick the ball. (Any event had not occurred.)
ジョンはボールを蹴らなかった
- b. John didn't kick the ball. (It was not John who kicked the ball.)
ジョンはボールを蹴らなかった

否定の作用域の解釈には馴染みや予測や推論といった語用論的前提が深く

関わると Givón は主張する。論理的前提よりも談話文脈上の前提（例えば、事態発生の蓋然性に関する知識、先行談話文脈の中で確立された慣行、話者がその性癖や信念を知り得ている特定の対話相手、当該言語共同体構成員が文化的に共有する信念体系、など）が重要であるという。

また、知覚における「図 figure」と「地 ground」の対比的分化というゲシュタルト原理が否定表現の使われ方の制約に関係していると Givón は考える。彼の考えは以下のとおりである。我々は通常、普通である物事に対しては注意を払わないが、何か普通とは異なる物事に対しては注意を向ける傾向がある。それは、普通の物事は背景化され目立たない「地」として認識されるのに対し、普通でない物事は前景化され目立つ「図」として認識されるからである。我々の日常生活で普通の状態とは何も変化のない慣性あるいは惰性の世界である。したがって変化や動きといった事象は目立ち、認識されやすい。例えば、‘doesn’t’ を含まない (10a) の表現がおかしくないのに対し、‘doesn’t’ を含む (10b) の表現がおかしいのは次のような理由からであろう。行動開始の時間設定のためには何らかの出来事が起こるという目立った変化の時を想定すべきなのに、(10b) では出来事が起こらないという無変化の状態を想定している。

(10) a. When John comes, I'll leave.

ジョンが来たら私は出発しよう

b.? When John doesn't come, I'll leave.

ジョンが来ないときに私は出発しよう

しかし当然のことながら、あること（存在）や動き（変化）が期待され予測される状況やむしろ存在や変化があることのほうが普通であるという状況もこの世中にはある。そうした状況を前提とする文脈では、存在や変化がないことのほうが普通ではなく、目立つことになる。否定表現が使われる文脈の多くはそうした文脈である。例えば、‘no’ を含む (11a) の表現がおかしくないのに対し、‘no’ を含まない (11b) の表現がおかしく感じるのは次のような理由からであろう。人間の肩の上に頭があることは当たり前のことから、肩の上に頭がないことに言及している (11a) には情報価値がある。一方、肩の上に頭があるという当たり前のことを敢えて述べている (11b) は肩の

上に頭がないことが普通であるような何か特別な文脈に限り情報価値を持つ。

- (11) a. A man with no head on his shoulders came into my office yesterday and ...
 昨日、肩の上に頭のない男が私のオフィスに来て、そして…
 b.? A man with head on his shoulders came into my office yesterday and ...
 昨日、肩の上に頭のある男が私のオフィスに来て、そして…

Elliot 2000 によると、非現実性マーカを持つ言語の中には否定の意味文脈で非現実性マーカを使う言語もあれば使わない言語もあるという。否定という概念は「現実」と特徴付けることもできれば「非現実」と特徴付けることもできるということであろう。

3. タイ語石碑文コーパスから収集した否定辞を含む表現

『石碑文集第1巻』

- 1-1-7 พอกุหนีญญาพายจเงิน กุหนี
 1-1-19 เจ้าเมืองปเอาจกอบ
 1-1-26 สวนดูแลแจ้งแสงความเกชาด้วยชื่อ ปเข้าผู้ลักมักผู้ชอน
 1-1-27 เห็นช่าวท่านปไครพิน เห็นสินท่านปไครเดียด
 1-1-29 มันปมีข้างปมีมาปมีปับมีนาง ปมีเงินปมีทอง ให้แกมัน
 1-1-31 ได้ฆ่าเสือก ฆ่าเสื่อ หัวฟุงหัวรับกิติ ปมาปติ
 1-1-34 มันจักกล่าวถึงเจ้าถึงชนปไรไปสันกระดิ่งอันท่านแขวนไว้
 1-3-9 ผีไพรปติ พลิปถูก ผีในเขอัน ปคุมปเกรง
 1-3-16 ผีไ้วันสุดธรรม พอชนรามคำแหงเจ้าเมืองศรีสัชชนาลัยสุโขทัย ขึ้นนั่งเหนือขนาดหิน
 1-4-8 เมื่อกอนลายสือไทยนี้ปมี
 1-4-16 หากนจักเสมอมิได้
 2-1-30 พอชนกลางหาวมิสูเข้า เพื่อเกรงแก่พระสหาย
 2-1-38 ปมีกล่าวถี่เลย
 2-1-43 ผู้เชื่อมักกระทำบุญกระทำธรรม มักโอยทานทุกเมื่อ ปคิดแต่จักให้แกทาน...
 2-1-44 จึงโอยทานบิณฑบาตโอยทานปมีชาติสักอัน
 2-1-47 มักกระทำเพียรพยายาม กลาง (คำ) ปยีน กลางคืนปอยู่
 2-1-49 ...อันตรธาน ปให้หีบ ปให้หายสักแห่ง

- 2-1-50 ...ก็ตี**ปม**เคียด
- 2-1-50 โปรดสราย**บิ**ให้ล้ม **บิ**ให้ตาย
- 2-1-70 เจ้าศรีศรีทราธาของพามุณีจึงขับแม่วางไลตามตี**ป**อย่าด่าน
- 2-1-72 ช่างนั้นตาม**ป**อย่า
- 2-1-79 ...**บม**ก็ลาถึเลย
- 2-1-85 เห็นสงสารภพนี้ อนนิตย อนาจ **บม**เที่ยง
- 2-2-20 พระมหาธาตุด้วยสูงเกล้าลิบหาวา**ไม**...เหนือพระธาตุหลวง ไชร์สองอ้อมสามอ้อม
- 2-2-24 ...อันหาปูนยากหนักหนาหา**ป**มิได้
- 2-2-42 **บม**๕ณนถึเลย
- 2-2-46 กุมิตรีธาพยายาม (จะหา) อิฐประกิดเข้างทหาย**ป**มิถองถ่าน
- 2-2-59 เขาอาราธนาพระ**บม**เสด็จลงมา
- 2-2-70 บุขาทั้งตน ออกเขาของทั้งหลาย**บม**วาก็เลย
- 2-2-86 ...ถัดฝูงอมตย์ราชเสนา อุบาสกอบาสิก**บม**อาจคณนาเลย...
- 2-1(ต่อ)-93 ...ที่นั่น...**ม**...รอยท่ายอดที่นั่น
- 2-1(ต่อ)-95 ...**บม**อาจคณนา...
- 3-1-9 พระมหาธาตุอันนี้**ไ**ธาตอันสามานย์ คือพระธาตุแท้จริงแล
- 3-1-14 ความดั่งนี้เรา**บม**หากกล่าว
- 3-1-23 **ป**ชอบ**ป**อย่าเลย
- 3-1-36 หากนจักรูแท้แล**ม**ได้เลย
- 3-1-37 หากนสวดแล**ม**ได้เลย
- 3-1-38 ธรรมชาติกอันอื่น ไชร์ มีต้นหาปลาย**ม**ได้ มีปลายหาต้น**ม**ได้เลย
- 3-1-41 ฝูงภิกษุสงฆ์อันจำศีลคงสิขาบที่อันยังมีสิขาบที่อันหนักหนา**ม**ได้เลย
- 3-1-42 อันว่าฝูงซึกทรงผ้าจิวร**ม**ได้เลย
- 3-1-44 อันว่าจึกจึกผ้าจิวร จึกจึกสมณะน้อยหนึ่ง**ม**ได้เลย
- 3-1-55 ฝูงคนอันจึกจึกธรรม**ม**ได้หลายเลย
- 3-1-70 นบพ...ส...รร...ในราชมนเทียร**บ**หอนขาดสักวันสักคืน...ง...เดือนเพ็ญ
- 3-1-76 ...หลายประการหนักหนา...ที่คณนาแล**ม**ได้รู้จัก
- 3-2-9 ...คู่ลักขาวลักของ**บ**หอน...
- 3-2-33 ...งต้องใจ**ม**ได้เพื่อด้วยอำนาจแก...
- 3-2-39 ติ**ป**ชอบ เมื่อไชไชร์ อยาพาไช...
- 3-2-46 ผู้ใดกระทำ**ป**ชอบด้วยธรรมดั่งอัน
- 3-2-47 ขุนผู้นั้น**บม**ยืนแข็งเหิงนานเลย

- 5-1-17 เห็นชาวท่าน**บิ**ใครพิน
 5-1-18 เห็นสินท่าน**บิ**ใครเดือด
 5-1-20 ชื่อผู้ใดผิดวัง . งราม เท้าใดก็ดี **บิ**หอนฆ่าพิน...สักคาบ
 5-1-22 ชื่อได้ข้าเลือกข้อเสื่อ หัวฟงหัวรบก็ดี **บิ**ฆ่า**บิ**ดี ยอมเอามาเลี้ยงมาชน
 5-1-23 **บิ**ให้ถึงที่ฉิบที่หาย
 5-1-26 และจักให้ถึงที่ล้มที่ตายตั้งอันก็ดี **บิ**หอนฆ่า**หอน**ดีสักคาบ
 5-1-29 ชื่อจักนับก็แล**มิ**ถ้วน
 5-1-31 เทียมอดเนื้อออกใจแกอันเพิงเคียดแล**บิ**อาจเคียดตั้งอัน
 5-2-14 ...มากกว่าขึ้นนับแล**มิ**ถ้วน
 5-2-18 ...ร มากแถม นับก็แล**มิ**ถ้วน
 5-2-36 ...น**บิ**ให้ตะวัน...
 5-3-2 ...เอาผ้าบุญจริงศอ้นงาม**บิ**ให้...นสักแห่ง
 5-3-19 จักนับก็แล**มิ**ถ้วน
 5-3-20 จักนับแล**มิ**ได้
 5-3-22 จักนับก็แล**มิ**ถ้วน
 8-1-14 ...และ**บิ**มิได้เซ็น
 8-1-21 มียาเลย
 8-1-25 ...จักได้แล**มิ**อียาเลย
 8-4-3 ยอมนำคนทั้งหลายกระทำบุญธรรม**บิ**ขาดสักเมื่อ
 9-1-18 ...สีโพนด้วยฝูงชีผ้าขาวบรรจพระเจ้าเร**มิ**ได้...
 9-1-25 ฝูงกษัตริย์ทั้งหลาย...งนี้กว่าเจ้า**มิ**ได้เลย
 9-1-27 ...แถม.สมกว่าทั้งหลายแล...นี้ให้พ...แทนก้อยูสีห้าหกวันก้อยูนาน**บิ**มิได้
 9-3-29 กษัตริย์ผู้ใดหนอรัญญาวิลีและกระทำ**บิ**ไชยธรรมไชร์
 9-3-31 บางอำเภอบรมครุเป็น.อำเภอบรมครุปรญาปติอันใดไชร์ เร**มิ**อาจจะเมิด
 9-3-32 ...**มิ**ได้เลย
 11-1-6 แล้วจึงกระทำ...(พระบาทล) กษณะนี้ **บิ**ให้หม่นหมองก่อเจดีย์...
 11-1-12 ...บัวหลายพรรณเป็นบุขา **บิ**ให้ขาด...นฝูงนั้นให้งาม
 11-2-27 ได้สอง...สามร้อยแปดสิบสิ่งกว่านั้น**บิ**ลดเนาเลย
 13-0-1 พุทธศาสตร์และไสยศาสตร์และพระเทพกรรม**มิ**ให้หม่นให้หมองให้เป็นอันหนึ่งอันเดียว
 13-0-2 อึ่งแต่ก่อนยอมขายวัวไปเกลละว่า อันจะให้ขายดจกอนั้น ก็ห้าม**มิ**ให้ขาย
 13-0-2 อึ่งเมื่อทำนาไชร์ ยอมฆ่าพิชฆ่าในน่าน**บิ**ปลูกเอง **มิ**ได้เอาข้าวในยุ้งไปหว่านไปดำ
 ตั้งทั้งหลาย

- 13-0-3 กระทำท่อน้ำเข้าไปเลี้ยงนาให้เป็นนาเหมือนนาฝาย มิได้เป็นทางฟ้า
14-2-11 เมื่อใดแลกลับไปมิถึงแก่โพธิสมภาร และกุเกิดมาในชาติใดๆก็ดี
『石碑文集第 3 卷』
- 38-1-10 ตั้งกฤตย์แล้วบเหิงกลายท่านเสด็จ... ด้วยบุรีฝูงพาล
38-1-19 ครั้นรู้ว่าข้าท่าน ไปสู่ตนวันนั้นจวนค่ำ และบหันสังคินข้าท่าน
38-1-20 บเร่งเอาไปเวนแก่ข้าในรุ่งนั้น
38-1-21 อนึ่งไชร์แมนผู้ใด... ใหญ่สูงและบสังคินข้าท่าน และไว้ข้าท่าน
38-1-23 และท่านจักทอดลินไหมดุดังขโมยอันลักคนท่านและไปทัน เอาออกจากเมืองนั้นแล
38-1-31 แมนเจ้าโทบยังไชร์ ให้ไป...เมือง...
38-1-33 ...คนท่านและเอามามีให้พ้นอาชญาท่านนั้น
38-1-43 ...เจ้าไท่ข้าจริงจริง ขนาดอันเจ้าของบมิได้ให้ คงไปตามหาสักอัน
38-2-2 ผิดผู้ขอยขโมยจักไปและได้ตัวขโมยผู้นั้น ไชร์ ท่านบมิได้ให้แก่ผู้มันขอยขโมยคนนั้น
38-2-8 ผู้นั้นพี่น้องชายท่าน ไวริมวัน ผิดตั้งอันของผู้นั้นท่านก็มิให้ได้สักอันเลย
38-2-11 และมีโจรลัก รั้วมอ ปอพื้น ท่านไปรายตนก็ตี ไปจอดเรือนก็ตี คล้อยผู้นั้นอุเบกษาและ
 บมิเอาและละให้ปล่อยไป
38-2-16 เจ้าของร้องให้ช้อยกุมพ้อเจ้าบ้านเจ้าเรือนนั้นก็ยังบ้านและกลายบมิขอยและละขโมย
 นั้นปล่อยไปก็ตี
38-2-17 ทั้งบว่าประการหนึ่ง อันกล่าวว่าจะอุเบกษาและบเอาผู้นั้นแล
38-2-19 อันกล่าวว่าจะคล้อยบกุมและละ อดตี
38-2-27 ผีให้ร้ายท่านผู้ทักซ์ โทษมิให้จำริญแก่มันเพื่อนมัน
38-2-30 ในลักฝูงนี้อันหาผู้เห็นบมิได้สักอันตั้งอันก็ตีไชร์
38-2-31 คนผู้นั้นใส่ใจและเอาโจรกลายมันออกไม่ทูลแก่เจ้า ไท่มาบอกแก่ประดาคนหัด
38-2-34 แมนชิลูกส้มลูกหวานท่านคนใดก็ตี อันเจ้าของบมิให้ และอนึ่งไม่มีคนทั้งหลายช้อยกุม
 ขอยเอาจึงได้
38-2-38 ผู้ใดอัน (อุเบกษาบเอา) คนผู้ร้ายนั้นให้ปล่อย บขอยไล่ช้อยกุมผู้ร้ายนั้นตั้งอันไชร์
38-2-40 มาตราหนึ่ง โสัดผีได้จักมีการอันกระทำ (และการอันใดอันหนึ่ง) ก็ตี และจะฆ่าวิ้วฆ่า
 ภาย ไม่ให้อาวัวควายนันอันจักฆ่ามัน ชีให้กันเห็นทั้งหลาย
38-2-43 ...หนึ่งสูงกินมังอันท่านบมิห้ามสุทั้งเห็นพระปญฺมุตีเพื่อ (โบยผู้) ทำเปลี่ยนแปลง
38-2-44 และผู้ใดหากละเมิดและหากฆ่ากินบให้
38-2-54 ...ลักเอามิได้...
40-0-3 ...ด้วยบริพารเขาก็ตี เขาบมิกระทำให้เป็นอันตราย
40-0-4 ...พระยابرเทศมาสู่สำนักเราก็คือ เราบมิ (กระทำ) ...สมเด็จเจ้าพระยาได้

タイ語の否定辞

- 40-0-6 อึ่งเพลามือใดแต่สมเด็จ(จ) ... (พระราชบริพิต) ด้วยกันก็ดี เราม**มี**อจกระ (ทำ) ...แต่
สมเด็จเจ้าพระยา
- 40-0-8 อึ่ง เพลามือใดสมเด็จ (เจ้าพระ) ยาจักใครใจมาไหวสมเด็จพ (ระ) มหาธาตุก็ดี ธาตุ
มหาธรรมราชาธิราชขบพิต (ร เราม**บ**) มีอจกระทำสรรพอปีทรพานตรายแต่เจ้าพระยา
- 40-2-22 อึ่งโสด หนทางสาธิตบุรุษทั้งหลาย (ไป) พบ**ไป**เห็น เป็นอันมัตมนท้อนธการแต่เรา
- 44-1-4 จะแผ่ประเพณ**มี**ให้หมองในคลองธรรมนี้แล
- 44-1-12 แม่ผู้ใดบ**ช**ชื่อไซรีให้ (มี) มัน
- 45-1-18 ผีผู้ใดใครบ**ช**ชื่อ จุงผีฝูงนี้หักก้านาวคอ
- 45-1-23 จุงให้โต้แก่ผู้**ช**ชื่อ
- 45-3-10 ...**มี**ชื่อแกลองทานปุห (ลาน) ...
- 43-3-12 ...ว่าดี และ**บ**มีพิจารณา หาก...
- 43-3-16 ...ผู้**ช**ชื่อ
- 55-0-17 อึ่ง จงทานผู้เขียนนั้นจงถึงแก่กรรมบ**รู้**จักที่ร้อยนัย
- 62-1-10 คาบนั้น**บ**มีได้มาแลพอย จึงให้ไปบ่าบวงสรวงอาราธนาอัญเชิญพระมหาเถรเป็นเจ้าด้วย
เคารพหนักหนาคายหนึ่งโสด
- 62-1-35 พระมห (าเถรเป็น) เจ้ามาอ**ย**บ**มี**นานเท่าใด ทานจึงรำพึงไปมาพิจารณา (ณา) ...
- 62-2-23 หากังวลอันตรา**บ**ได้สักอัน
- 64-1-3 อึ่งมีกั้วลในสีมาเจ้า และ**ป**ุดตั้งเมืองน่านเมือง...
- 64-1-7 อึ่งเจ้าพระยาบ**ง**รักบุดด้วยใจจริงไซรี โทษอันสาบานนื้อยาให้โต้แก้บ**ล**ักอัน
- 64-1-11 **ผ**บ**มี**กั้วลก็ดี ผีจักมีหิฎฐิรพยาน (ไต่ว่า) เรามักมากทานให้ (มาก) เรามักน้อยทานให้น้อย
- 64-1-18 ...ทาน**มี**รังเกียจ
- 64-1-20 ... (สัญญา) ใจกูเขาหาโทษ**มี**ได้สักอัน
- 64-2-10 (แ) ตกระทงคร่ายแก้บ**ุ** หลาน**บ**ชขอ (บ)
- 69-1-8 คักราชได้ ๘๕๘ ตัว ปลาย**บ**มีว่ามีคู่ พร้อมด้วยหมุ่หุรคุณ วัน**บ**สญู วันปลอด
- 71-1-10 อันเป็นเหง้าเกล้าพสุธาทุกปีเดือนมา**บ**มีขาด
- 71-1-11 สมเด็จพระองค์มหาราชเจ้าทั้งสอง ตรองตรัสอรธธรรมอันอุดมดี มีพระราชหฤทัยบ**อ**ม
ในอุปนาพงสภาวะอันยิ่ง
- 71-2-10 และฝียศด**ช**ชัย**บ**มีใครจักเปรียบโต้ทุกกำเนิดเกิดเป็นดุกัลปพฤษกษแก่สกลชนเทพกษมา
- 71-2-11 และทรงปรัชญาอันเฉียวฉลาด อาจตรองตรัสอรธธรรม**บ**มีเศษ
- 71-2-13 จุงได้लगองศรีสมบั้ดลัวัสดีทั้งมวล **บ**ควารจักคนณา
- 71-2-15 ก็อุทิศพระราชกุศลผลโคฐาส อัน**บ**อาจคนณาได้
- 74-2-12 อันเป็นที่บ้านักกชชี่แก้บ**า**บและบุญ คุณและโทษ **บ**ให้โหดหายกรรม

神田外語大学紀要 第 20 号

- 78-1-16 สมบัติตนนองเนื่อง นำมาบูชาทุกปฐิ เดือนมา**บมิ**ขาด
- 78-1-17 สมเด็จพระมหาราชเจ้าตนตรัสแจ้ง ด้วยไฉยธรรมอันดี มีพระเหตุ**บมิ**ด้วยอันพำเพง
สมการอันยิ่ง
- 82-0-9 วัด**บมิ**ได้ออกลักแห่ง เทาให้ออกเจ้าเมืองงาวผู้เดียวตาย
- 83-1-3 **บมิ**ให้คลาดคล (า) (จ) ลาจล แท้จริงแล
- 83-1-5 ภัยอันตรายแห่งนำเรากดี แท้ (ง) ราชสมบัตินำเรากดี เราบจงจักให้บังเกิดมีเลย
『石碑文集第 4 卷』
- 10พิเศษ-2-5 ที่แท้**บมิ**เรบใจชื่อเอาสัตย์ประดิษญาในพระมหาสุพรรณบัฏนี้แต่เราเอาไมตรีมาบังให้
เป็นโลกา
- 10พิเศษ-2-21 ...พระไมตรี**บมิ**ให้มีจาลจล
- 86-1-9 จิงนามศรีโยธา หัวปากแมงคาเข้าหู จักเอาราชการ**บมิ**ได้
- 86-1-30 เพราะเจ้าไทยจะเอาสัตว์ทั้งหลายเข้าสู่นิพพาน ปลุกไม้ไผ่รอบต้นตาลลอนไม้สาละสรรพ
ทุกอัน จะพรรณนา**บมิ**ได้เลย
- 87-1-18 ทื่อหกแสนเบียดคน ๑๕ ครัว ใหญ่ติพันตอง**บมิ**พอ ทื่อหาแถม
- 91-0-16 ถำบคคลผู้ใดแลทำอันณรายแก่พระพุทธรูปกดี ท่องพระวิหารกดี จะไปสูบายทุกขเสีย
เปล่า ถำบคคลผู้ใดมิฟัง แลขุดพระพุทธรูปแลห้องพระวิหารกดี ให้दनกรอกพิช
- 101-2-22 ...ใหม่ใหญ่แถมบเล็กการงานทื่อเขาห่มหอมมารักษาพระเจ้า
- 101-2-23 อยาวาหรือเจ้าใหญ่**บมิ**ได้สร้างกดี จงยินตือนโมทนาตัว (ย)
- 104-1-29 ไผ่สุขาวหัวเคียม อยู่**บมิ**ได้ มาเอาเงินพระธาตุเจ้า
- 104-2-3 เอาเงินพรานแก้วเส อยู่**บมิ**ได้ มาเอาเงินพระธาตุเจ้า ๕๐๐ เงิน
- 104-2-6 หาสังกิน**บมิ**ได้
- 104-2-11 อยู่**บมิ**ได้
- 104-2-13 หาสังเส**บมิ**ได้
- 104-2-34 หาสังกิน**บมิ**ได้
- 105-2-7 ผิวาผู้ใด**บมิ**สู่อุรักษษาพระเจ้า **บมิ**สู่อุรักษษาหอบีฎก
- 106-1-30 พระยาศรีเทพาหุราช เอาออกมาขอยสร้างบ้านสร้างเมือง **บมิ**ให้เคื่องใจ
- 106-3-26 จงเทียบราชอาจนเคะระหะเฉพาะเอาฤศผลประโยชน์ด้วยพนมอันผสมบุญให้มาก **บมิ**
หลากจากประเพณีแห่งสาธิตบุษอันรอมอดนิกักตยาติการ
- 115-0-11 ห้าม (ไมให้) ผู้ใดจะปรารภนาเอาเงินทองนั้น เพราะว่าได้รู้ไต่พระแล้ว เป็นอันเสร็จ
- 115-0-13 ทานผู้ใดมิฟัง (จะหรือ) เอาไป ทานผู้้นจะไปหรือ (สิ่ง) สรรคมา และมารื้อพบเงินทอง...
- 『石碑文集第 5 卷』
- ปดณปะดักขาดก (แผนที่ 65)-0-2 พระโพธิสัตเป็นเศรษฐี ผุงแรงกินเหล้า ขวนโพธิสัตวักิน ทาน**บมิ**

กินด้วยเขา

กัญจนชั้นทชาดก (แผ่นที่68)-0-3 พบหัวฉีกยกขึ้น**ปมิ**ได้กายลน

『石碑文集第6卷第1号』

- 131-0-13 หาพระ**กมิ**ได้
- 131-0-24 ถวายผ้าสบงทงองค์ถวายบาตรเหล็กซึ่งพระสงฆ์**ไม่**มีครองแล้ว
- 131-0-29 **ใช้**พระไทยจะปรากฏนามบัตติมจักรจุลจักรท้าวพญาสามลราช แลสมบัตินั้นพรหมหา**มิ**ได้ ตั้งพระไทยหมายมั่น
- 132-0-14 มีเนรพานเป็นยอดแก่ผู้ข้าท้าวผู้คนในเมื่อ**ไป**ได้ถึงนิพพานเดื่อนั้น
- 136-0-6 จะได้เป็นกัณฑ์ด้วยการซึ่งจะบำรุงกายแลกิจที่จะบริโภคนั้น**หามิ**ได้
- 136-0-7 แต่เมื่อนายกเฝ้าตัวนั้นจะได้ออกกล่าวแก่ญาติมิตรผู้ใดผู้หนึ่งให้**หามิ**ได้
- 138-0-7 เพื่อจะ**มิ**ให้หมู่ประจามิตรเข้ามาอำยิพระบวรพระศาสดา และจะ**มิ**ให้มีภัยแก่สมณะพราหมณ์อะนาประชาราษฎรในแคว้นแคว้นแดนพระราชอาณาจักรได้
- 138-0-18 **ใช้**จะมีพระราชประสงค์สมบัตติมจักรพรรดิแลสมบัตินั้นเทพยดาอินพรหม**หามิ**ได้
- 139-0-5 ไปมาเป็นนิจ **หมิ**ได้ขาดตาม (เทศกาล)
- 139-0-15 อย่าได้คิดสงสัยเลยว่าฝั่งทรัพย์สิ่งของทองเงินลงไว้เป็นปฏิฐานอายุแห่งนั้น**หามิ**ได้ดอก
- 139-0-16 โดยที่รู้สึกเผื่องหนึ่ง**ไม่**มีเลย
- 140-0-5 เพราะทรงเห็นว่าเป็นที่ประชุมขึ้นแห่งประชาชนชาวชนบททั้งปวงไปมาเป็นนิจ**มิ**รินดรทุก**ปีมิ**ได้ขาด
- 140-0-9 ก็จะได้ผลานิสงฆ์แตกอบบุญอันสำเร็จในเขตอันพิสดายเป็นอนเนกอนันต์นักจะนับจะ**ประมาณมิ**ได้
- 140-0-11 การจะเป็นดังนี้**หามิ**ได้เลยทีเดียว
- 140-0-13 ให้เกิดกมลในอนุตตรบุญเขต**ไม่**ให้เสื่อมเสียแรงที่เดินมา**ไม่**เป็นกมลนั้นเท่านั้นดอกเป็นความประสงค์
- 140-0-32 จึงได้ทำไว้เป็นแต่แทนปูน**ไม่**สั่งามติและ**ไม่**ถาวรยั่งยืนนาน
- 140-0-34 ก็เป็นของอยู่ไกลเปลี่ยยาก**ไม่**มีผู้ใดรักษา
- 143-0-37 จดหมายทรงเมือง**ไม่**ไว้กฤษณาฝั่งทรัพย์ เงินทองอย่าให้ใดทำลาย
- 144-0-2 **หามิ**อันใดที่กำบังรูปพระปติมากอน**ไม**
- 144-0-5 **หามิ**ผู้ใดที่จะปาตีสังขระณะ**ไม**
- 144-0-6 จริ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ ฯ ข่า ฯ ปตีสังขระณะจริงใจจัดแจงซื้อ**ไม**เหลือ**ไม**ทำอืดซื้อ
- 144-0-8 จริ่งณะกระเบื้องเคลือบขึ้นนามง์ใด ๔ มิน ก ๓ พันหา**พอไม**
- 144-0-10 แต่दानนำคางหลังยังหาร**พอไม**สัปรุด
- 146-0-1 **ไม่**มีประตูที่จะออกไปภายนอกได้

- 149-0-1 แต่คนในประเทศนั้นขัดสนยากจนเป็นอันมาก **ไม่มี**ทรัพย์สินของเงินทอง**ไม่มี**อภัยบายที่จะหาเงินทองเลี้ยงชีวิต
- 153-0-2 จึงตั้งโรงใหญ่รักษาชนทั้งปวงซึ่งมีบาดเจ็บและวัณโรคนั้น ๆ โดย**ไม่มี**สินจ้าง
- 153-0-2 จำพวกที่**ไม่**เชื่อ**ไม่**ยอมให้รักษาก็ได้ความทุกข์บ้างถึงอันตรายแก่ชีวิตรบบ้าง
- 153-0-4 พระธรรมเหมือนยาบ้ำบดพิศมแลตัดรากให้ขาดสูญ**ไม่**กำเริบต่อไปได้
- 156-0-1 จึงตั้งโรงใหญ่รักษาชนซึ่งเป็นโรคนั้น ๆ ด้วย**ไม่มี**สินจ้าง
- 156-0-2 จำพวกที่**ไม่**เชื่อ**ไม่**ยอมให้รักษา**ไม่**พ้นจากโรคได้ความทุกข์บ้างเป็นอันตรายแก่ชีวิตรบบ้าง
- 159-0-4 หามิพระภิกษุสงฆ์ยอมอยู่จำพระวษา**ไม่**
- 160-0-2 ถึงจะไ้บ่พรางวางขุมทรัพย์ จะถูกลับฉันทิดก็ดี ถึงจะมีก็แข็งแรง ถึงจะหา**ไม่**ก็รู้
- 160-0-3 ขุดเจาะทำลายหาของป่วยการปองเสียเปล่า **บ่**มีเท่าปีกรั้น เงินทองสิ้นเสียแล้ว
- 160-0-4 **บ่**มีแคล้วมิคลาส แต่คักบาทก็**บ่**เหลือ
- 160-0-5 พระจะโปรดก็**บ่**ได้
- 160-0-6 เรา**บ่**วางไว้ของ เงินทอง**บ่**หอนมี
- 161-0-2 ยกพระมหากบิลสถบมินาน
- 168-0-6 ผู้หญิงตั้งแต่เด็กเกิดในวันเดียวกันไปจนหญิงชราเป็นที่สุด**ไม่**เคยเข้าไปในประตูแลเห็นอิทจรนี้เลย
- 168-0-13 ถึงพระเจ้าลูกเธอพระองค์เจ้าหญิงก็**ไม่**โปรดให้เสด็จขึ้นไป
- 169-0-3 เพราะตั้งแต่แรกมาผู้หญิง**ไม่**เคยขึ้นไปเลย
- 170-0-3 เพราะตั้งแต่แรกมาผู้หญิง**ไม่**เคยขึ้นไปเลย
- 173-0-4 ใคร ๆ **ไม่**ฟังนึ่ง ๆ
- 174-0-2 แล้วว่าถ้าใคร**ไม่**เชื่อ ก็จะฆ่าพระเจ้าปด
- 174-0-5 ถึงจะไม่เครงครัดนักก็ดี แต่เหตุการณ์ใหญ่โตเหล่านี้**ไม่**ได้ล่วงได้ทำลาย
- 174-0-6 การนักเลงช่างเถน ๆ วิต ๆ ข้าพระเจ้า **ไม่**ชอบเหนวาระฆ่าเถน ตัวข้าพระเจ้านี้ไม่ทำให้อะสุจิเคลื่อนด้วยพยายามและอบายอย่างใดอย่างหนึ่งเลย
- 174-0-7 ในขณะที่เมื่อตัวตื่นอยู่ และ**ไม่**ได้เล่นจูกอดเกล้ากลิ้งสามัคคีด้วยสามเณรแลสิศวัตใคร ๆ ด้วยใจประกอบด้วยรักเป็นอันขาด
- 174-0-9 ฤจะจูกอดคลวงเกินข้างในข้างนอกอย่างไรก็ดี ก็**ไม่มี**ใครจับได้
- 174-0-10 ตัวข้าพระเจ้านี้มีอายุมานานแล้ว**ไม่**ได้ทำอย่างนั้นเลย
- 174-0-13 ถ้าใคร**ไม่**ทำการชั่วเยี้ยรคอย่างว่ามาแล้วนั้นเลย
- 174-0-14 มาอยู่ในเสนาศนะนี้ือสาหัด จิตร ใจ ให้ดี **ไม่**ปล่อยไปตามระคะ
- 174-0-17 แต่ถ้าผู้ใดมาอยู่ในที่นี้ ใจมีดี
- 174-0-18 เป็นใจให้ลูกสิศเสนอนั้นนั้นวากล่าวกัน**ไม่**ออกก็ดี

タイ語の否定辞

- 178-0-7 แต่การพระพุทธรูปแลการบขบคนำพระอุโบสถนั้นยังหาลำเรื่อง**ไม่**
- 179-0-16 ก็**ไม่**ทำอันตรายเป็นอักษรย้อย
- 179-0-27 แต่พระพุทธรูปนั้นยังหาได้กำไหลทอง**ไม่**
- 180-0-17 **ใช่**จะมีพระราชหฤไทยเลื่อมใสนับถือศาสนาอื่นนอกจากพระพุทธศาสนานั้นหามิได้
- 180-0-18 **ไม่**เคยมีในพระอารามอื่น
- 186-0-8 **ไม่มี**ที่ตั้ง จึงได้ตั้งไว้ในเมือง ขวา ซ้าย แห่งพระประธาน
- 186-0-21 แต่**ไม่**ทรงปรารภนามงหมายเฉพาะต่อมฤทธิโพธิญาณ
- 187-0-12 เพื่อจะให้อาณาประชาราษฎร์ทั้งปวงชมเล่นเป็นของแปลกยัง**ไม่**เคยมีในพระอารามอื่นแลเป็นของมั่นคงถาวร
- 187-0-14 **ใช่**จะนิยมยินดีเลื่อมใสศรัทธาอื่นนอกจากพระพุทธศาสนานั้นหามิได้
- 187-0-29 ซึ่งกำหนดว่าเป็นบริเวณเขตพระอารามนี้กับวัตถุสิ่งของที่**ไม่**ควรแจกเป็นเฉพาะองค์ละส่วน ๆ
- 190-0-13 **ไม่**ต้องเตือนล่วงหน้า
- 190-0-18 ถ้าคน**ไม่**พอซึกทั้ง ๓ ใบ จะซึกแต่ใบใหญ่เหมือนวันธรรมสวณะทั้งเวลา เข้า คำ ก็ได้
- 『石碑文集第 6 卷第 2 号』
- 191-0-12 แล**ไม่**ให้มีเครื่องเพชร พลอย ทอง เงิน ของมีราคา
- 191-0-13 มีแต่ทองใบหนัก**ไม่**ถึงส่วนที่ ๔ ของเฟื้อง
- 191-0-14 กล่าวไว้เป็นความจริงที่เดียว**ไม่**ว่าเท็จ
- 191-0-24 อดอ้างพระบารมีว่าเป็นพระโพธิสัตว์ดังเช่นไขมาแตกอนอิง ๆ อยู่นั้นก็หามิได้
- 192-0-13 อายามีความประมาทพระคานานี้ว่าเป็นของโบราณ**ไม่**ควรจะนับถือ
- 192-0-16 แต่มรรคสังฆามิในคานานี้**ไม่**
- 193-0-6 แลบัดนี้**ไม่**ได้ทำสวนกาแฟก็ร้างว่างเปล่าอยู่
- 193-0-13 **ไม่**ควรจะยกเอามาถวายเฉพาะเป็นของพระสงฆ์คณะธรรมยุติกนิกายเป็นที่พิเศษได้
- 193-0-15 มิ**ใช่**ของขึ้นท้องพระคลัง ๑๐๙ บาท
- 193-0-19 อันมีในทิศทั้ง ๔ อันมาแล้วก็ดี ยัง**ไม่**มาแล้วก็ดี
- 193-0-24 **ไม่**ยอมให้พระสงฆ์สามเณรพวกอื่นที่มี**ใช่**ลิตศึกษาสืบไป
- 193-0-26 จะอยู่ในที่นี้**ไม่**ได้ก็ถ้าด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งพระสงฆ์คณะธรรมยุติกนิกายสาบสูญสิ้น**ไม่**มีในแผ่นดิน
- 193-0-30 ถ้าพระเจ้าแผ่นดินในอนาคต**ไม่**โปรดจะต้องประสงคที่นี้**ใช่**ในราชการแผ่นดินก็ขอให้ซื้อที่อื่นเท่าที่นี้ฤาใหญ่กว่าที่นี้ด้วยราคาเท่าที่นี้
- 193-0-31 ในที่ใกล้บ้านคนถือพระพุทธศาสนา**ไม่**รังเกียจเกลียดชังพระสงฆ์ธรรมยุติกนิกายกอบเป็นที่ภิกษาจารได้แล**ไม่**ใกล้เคียงชิดติดกับวัดอื่น

- 193-0-33 ถ้า**ไม่**ได้ซื้อที่อื่นสร้างวัดไซ
193-0-47 แลบัดนี้**ไม่**ได้ทำสวนกาแฟ
193-0-54 **ไม่**ควรจะควรจะยกเอามาถวายเฉพาะเป็นของสงฆ์คณะธรรมยุติกนิกายเป็นที่พิเศษ
193-0-56 จึงได้สละทรัพย์เป็นของนอกจำนวน**มี**ไชของขึ้นท้องพระคลัง
193-0-61 ยัง**ไม่**มาแล้วก็ดี
193-0-65 **ไม่**ยอมให้พระสงฆ์สามเณรพวกอื่นที่**มี**ไชลิตสานุสติกศึกษาสืบไป
193-0-67 จะอยู่ในที่**ไม่**ได้
193-0-68 พระสงฆ์คณะธรรมยุติกนิกายสาธุชน**ไม่**มีในแผ่นดิน
193-0-69 จะว่าวัดสำหรับพระสงฆ์ทั้งแผ่นดิน**ไม่**ได้
193-0-70 ๆ ข่า ๆ ผู้มีชื่อในท้ายหนังสือ**ไม่**มีสงไสยเลย
200-0-19 **ไช**เกษตร สองเฮ
201-0-19 สีมามี**หอน**ปนเจือ
202-2-2 นามเก่า**ไม่**เอาติด
202-2-15 **ไม่**มีช่องแหะกลาง เป็นเขตร เล็กน้อย
204-0-3 **มี**ไม้บริโภครอาหารปนต้น
204-0-3 แล้วทรงเห็นว่าการทำเพียรอดอาหารปนต้นนี้**ไช**ทางตรัสรู้
205-0-7 **ไม่**เกิดจิตระเปรปรวนขึ้นแก่พุทธสาวกได้
205-0-7 **ไม่**ให้เกิดความเปรปรวนจิตระแก่พุทธสาวกได้
205-0-8 ทูลิมาร**ไม่**ได้ของจะประทุษร้าย
205-0-8 แสดงว่าทูลิมาร**ไม่**รู้ประมาณ
207-0-7 ฆฎิการ**ไม่**อยู่
207-0-7 เรือนฆฎิการ**ไม่**ได้มุ่งถึงสามเดือน
207-0-8 เมล็ดฝนตกมาก็**ไม่**ถูกเรือนฆฎิการ
207-0-8 **ไม่**เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา
207-0-8 โขติบาลฟังก็**ไม่**เลื่อมใส
210-0-6 พระองค์ถามภิกษุบรลัชาว่าไดยินเสียงพระอภิภูฏา**ไม่**
210-0-6 พระเจ้าอรินทกับบริวารมากกว่าแสนเที่ยวตามหาพระพุทธสิขีในคามนิคมชนบท
ราชธานีต่าง ๆ **ไม่**พบ
211-0-6 ผู้ที่มีราคายัง**ไม่**ไปปราศเข้าไปในป่านั้นก็สยดสยองนัก
212-0-6 ก็**ไม่**ควรแก่ภิกษุจะพึงรับ
213-0-4 สั่งจกภูฏินั้นห้าม**มี**ให้มุ่ง
214-0-5 ทายกห้ามตั้งนี้**ไม่**ควรแก่ภิกษุถืออุกฤษฏ์ ๆ

214-0-6	หายห้ามมิให้ไปบิณฑบาตรในเช้าวันนั้นคอยอยู่ที่ควาร
214-0-6	ถ้าห้ามวันหลังไม่ควารจะอยู่
214-0-7	หายกมาห้ามวังหลังมิให้บิณฑบาตรก็ควารรับแล ฯ
214-0-7	ห้ามมิให้รับสิ่งหมกัตรีเรกภัตรต่าง ๆ
215-0-3	ยืนอยู่ประตูเรือนใด ก็พึงรับเรือนนั้น เรือนนา เรือนหลังจะใส่ทานไม่รับ ฯ
215-0-5	อย่างมทุนั้นเมืหายห้ามว่าวันนี้อยาไปบิณฑบาตรเข้าจะไปใส่บาตรในอารามก็ไม่ควารรับ
215-0-6	ถ้าไม่มีผู้มาใส่บาตรแล้วก็พึงมานะสิการ ว่าที่นี้มิใช่บ้านพึงจาริกต่อไปบ้านอื่น เทอญ ฯ
216-0-3	อยาฟังนั่งร่วมอาศนพระมหาเถรไม่ควาร
216-0-4	อยาฉันเป็นสองภาษาชนไม่ควาร
216-0-5	อย่างมชัฒม้นนั้นถ้าฉันยังไม่สิ้นกราบใด
216-0-6	อย่างมทุนั้น ยังมีได้ไปจากที่
217-0-2	ห้ามมิให้เอาภาษาอื่นมารองฉัน
217-0-4	อนึ่งฉันหั้นที่เป็นก่อนกับปีที่เป้นขึ้นชนมที่เป้นอันบิตัวตนเองไม่ควาร
218-0-2	ถืออย่างอกฤษณนั้นเมืหายกนำของมาประเคน
218-0-3	ทานไม่รับไม่ห้ามด้วยกายแลวจาเลย
218-0-3	ภิกขุจะทำไฉนยกก็ไม่ควาร
218-0-4	ฉันคำ ๑ ๒ กิติ มาห้ามโภชนก็ไม่ควาร
218-0-5	มิได้ฉันสิ่งอื่นเลย
218-0-6	อย่างมทุนั้นไม่ห้ามโภชน
221-0-2	ถืออย่างอกฤษณนั้นไม่แอบเงาไม้แลเงาต่าง ๆ อยู่กลางแจ้งทีเดียว ฯ
221-0-3	เรนแต่ไม่เข้าไปฝายใน
222-0-5	กลางคืนจะเข้าไปไม่มีความสตุ้งหวาดเสียว
222-0-5	ให้ตั้งเมตัจจรหามมิให้ฉันมังษกับปีนมสดน้ำอ้อยเป้นต้น ฯ
223-0-3	ผู้รับทานก็ไม่ถามว่าไกลฤาใกล้ร้อนฤาเย็น
223-0-3	สัตว์ที่ร้ายก็ไม่ถามควารตน
223-0-4	ไตถามอยู่แต่หาได้ไปดูก่อนไม่
223-0-5	ไปดูก่อนถ้าไม่ชอบย้ายไปอยู่ที่อื่นก็ได้
225-2-30	มีอยู่แห่งละเล็กละน้อยไม่ครบถ้วน
225-2-39	ยังไม่ภอรรจุพระคัมภีร์
225-4-32	ถ้าในระหว่างการที่ยังมิได้สำเร็จอริยมรรคาริยผล ยังต้องเรียนอยู่ในสงสารศาการจะเสตจอุบัติ
225-4-41	แลทรงพระอุทิศสวนพระกุศลแก่นกนิกรมหาชนทั้งหลาย มิได้จำเภาะพวกหนึ่งพวกใด

- 227-2-10 **ไม่รู้ไม่**เที่ยงกรรม
228-0-14 ถึงกระนั้น **ยังมี**ได้หักหาย
229-0-2 พระคานานี้แปลว่า **ไม่มี**สุขแก่ผู้ทองที่อยู่ในสังสารวัฏ ยิ่งกว่าความสงบ
231-0-21 ละสิ่ง**ค่า**ใ**ชนะ**น้อย
232-0-6 เป็นที่ทรงพระโสมนัสปราโมทย์ทรงพระเมตตาชมเชย**มี**ได้ขาด
232-0-7 **มี**ได้เคยขาดสักครั้งหนึ่งเลย
233-0-7 กระนั้น**รู้**ก็**ยัง**หวังจะ**ให้****ยัง****บ**ตวนตาย
233-0-11 **บ**สามารถจะ**ป**ก**ปี**ก
233-0-12 จลลาดเล่ห์แลคำคมฤท่าอ่อน**บ**วอนไหว
233-0-14 จะเหลือแต่เสนहींใน อรา**พ**อบ**แ**ก**ผ**ัน
234-0-7 แต่ถูกจับตัวได้และถูกฆ่าตายเพราะ**ไม่**ยอมมอบหมายการปกครองบ้านเมืองให้
238-0-3 พระที่นั่งที่ได้สร้างไว้**ไม่**กว้างขวางพอแก่การพระราชพิธี
243-1-15 กำหนดศักราช**ไม่**ได้แน่
243-2-11 พระองค์มีพระราชประ (สงคฺในอ) ณาตตกาลแลปราถนาเปน (พุทธ) องค์เป็นต้น**ไม่**
ใ**ล**จะ (มีเวลาเสด็จ) ออกมาประกาศเหมือน (ในข้) นต้น ๆ
244-0-12 เสด็จสถิตยในสังฆกรรมอันมั่นคง**มี**ได้หัวนไหว
244-0-17 ทรงอาจหาญในพระราชจริยา**มี**ได้ย่อท้อต่อความลำบากยากเข็ญ **มี**ได้เห็นที่ซัดของอัน
ใดเป็นข้อควรรายาด
245-0-1 ทุกข์**บ**มี**มี**สุข, **ห**อน**ได้**.
245-0-4 **ไม่**หมายแต่ว่ามี ใจมุ่ง
245-0-6 ไปไหนก็พาไป **ไป**ห่าง เห็นเลย
245-0-9 ดั่งเด็ดบัว**บ**ทัน, **ผ**ุด**น้ำ**.
245-0-10 **ใ**้**แต่**ตัด**ค**ุข**ข**้า, **ท**ุ**ก**ข์**ร**อ**ย**แรง**ท**ริ.
245-0-15 รักราวว่า**ให้**, **ไป**มี, **ค**ุ**ณ**แล**ย**, **แต่**จะ**ล**ิม**มี**ศ**รี**, **ห**อน**ได้**
245-0-16 **ให้****ใ**้**เ**น**ค**ุ**ณ****ให้**, **หาก****ให้**เ**น**ค**ุ**
245-0-17 ร้อยการล่วงแล้ว, **ไป**กลับ, **ค**ือ**แ**ส, **ใ**้**เห**ต**ค**ว**ร**น**ี**ก**น**ับ, **น**ั่ง**เ**พ**อ**.
245-0-18 ถ้า**ไม่**คิด**ค**ง**เก**อ, **จ**ัก**อ**้าง**อัน**ใด
245-0-20 **ไม่**มากเพียงจิตรแผ่ว, **ท**ุ**ก**ข์**พ**ัน**ด**ล**เส**บ**ย**.
245-0-22 **ไป**เปล่า**ประ**โย**ชน**ซัด
246-0-10 นับว่าลากลับ**ไม่**มี**ลา**ก**อัน**ยิ่ง**ขึ้น**ไป**ก**ว**า**
246-0-16 กล่าว**คำ**เพื่อ**เจ**อ**ไม่**มี**ประ**โย**ชน**
246-0-20 วัตรธรรมที่ชน**เข้า**อา**ไ**ศ**ร**ย**อยู่**เป็น**ค**ร**าว** ๆ **ไม่**เป็น**น**ี**ติ**ย

- 246-0-29 กล่าวคำเพื่อเจ้อ**ไม่มี**ประโยชน์
- 246-0-31 พยาบาทคิดให้สัตัวนั้น ๆ พิณาตชาติสูญ**ไม่มี**อยู่ได้
- 246-0-32 ซึ่งแสดงว่าประพฤดี**ใช้**ธรรมประพฤดี**ไม่** {เสมอ/ราบ} เปนมรรคาแห่งทุกข์คือบายกุศล
เจตนาจวันจากอกุศลกรรมบถ ๑๐ นั้นเสีย
- 246-0-36 เว้นจากกล่าวคำเพื่อเจ้อ**ไม่มี**ประโยชน์
- 246-0-36 **ไม่**เพงเงาะนำน้อยลงในพัสดุของผู้อื่น
- 246-0-37 เหนชอบ**ไม่**ปริตจากทางกรรมทางผล
- 247-0-2 คือตรัสห้าม**มิ**ให้ประพฤดีความชั่วอย่าง ๑ ให้ประพฤดีแต่ความดีอย่าง ๑ ๆ
- 247-0-3 ข้อที่ห้าม**มิ**ให้ประพฤดีความชั่วนั้น
- 247-0-10 อดอ้างคุณที่**ไม่มี**จริงในตน
- 247-0-15 ความมัน (หมั่น) ความรักษากิจแลทรัพย์สินของตน**มิ**ได้เสื่อมทรม
- 247-0-23 ห้าม**มิ**ให้ประพฤดีความชั่ว
- 247-0-26 ดำรงวงษสกุลไว้**มิ**ให้เสื่อม
- 247-0-32 ด้วยความ**ไม่**ดูหมิ่น
- 247-0-33 ด้วยความ**ไม่**ประพฤดีล่วงใจภริยา
- 247-0-34 **ไม่**ประพฤดีล่วงใจสามี
- 247-0-35 รักษาทรัพย์สินของสามี**มิ**ให้เป็นอันตราย
- 247-0-35 ขยัน**ไม่**เกียจคร้านในกิจทั้งปวง
- 247-0-37 ด้วยความเป็นผู้ประพฤดีตนเสมอ**ไม่**ถือตน
- 247-0-37 ด้วยความ**ไม่**กล่าวเท็จ
- 247-0-38 เมื่อประมาทแล้วรักษา**มิ**ให้เป็นอันตราย, รักษาทรัพย์สินบัตินิ**มิ**ให้เป็นอันตราย,
- 247-0-39 เมื่อมีทุกขภัยเป็นที่พึงอาไศรยได้**ไม่**ละทิ้งในอันตราย
- 247-0-44 ด้วยความเป็นผู้มีประตูบ้าน**ไม่**ปิดห้าม**มิ**ให้สมณเข้าไป
- 247-0-46 ห้าม**มิ**ให้ประพฤดีความชั่ว
- 247-0-46 ให้ไต่ยืนสิ่งที่ยัง**ไม่**เคยไต่ยืน
- 247-0-47 ทำสิ่งที่ไต่ยืนแล้วแต่ยัง**ไม่**ผองแผ้วให้ผองแผ้ว
- 248-0-8 ก็สมณะภาวนานี้เป็นอบายเครื่องสงบรับจิตระ ปิดกั้นนิรวณอุปกิเลศเครื่องเศร้าหมอง
ไว้**มิ**ให้เกิดขึ้นครอบงำจิตระสันดานได้
- 248-0-8 ดับบทลปิดทำนบกั้นน้ำไว้**มิ**ให้ไหลไปได้จนนั้น
- 248-0-11 **ไม่**ล่วงพ้นจากความ {แก่/เจ็บ/ตาย} ไปไต่โดยฉนี้
- 248-0-12 ความเมาในความ**ไม่มี**โรค
- 248-0-13 ผู้ที่มาพิจารณาจะความเมาเสียไต่แล้วก็ยอมดำรงอยู่ด้วยดีในความเป็นผู้**ไม่**ประมาท

- 248-0-21 ที่ชีวิตจิตใจ**ไม่**เข้าถือเอาอะไรอยู่เรียกว่าอุปาทกสังขาร
- 248-0-23 สังขารธรรมที่ปัจจัยประสมสร้างขึ้นทั้งสิ้น เป็นของ**ไม่**เที่ยง เกิดขึ้นแล้วดับไป
- 248-0-26 ธรรมทั้งสิ้น**ใช่** {ตัว/ตน}
- 248-0-26 ตัวตน**ไม่มี**ดังนี้
- 248-0-26 พระนิพพานที่มีสังขารไปปราศแล้ว**ไม่**ได้
- 248-0-27 สังขารทั้งสิ้น**ไม่**เที่ยง
- 248-0-28 ก็แต่นิพพานนั้นเป็นอนัตตา**ใช่** {ตัว/ตน}
- 248-0-28 เป็นแต่สังขารธาตุ **ใช่**ธรรมที่ปัจจัย ประสมสร้างขึ้นอย่างหนึ่งต่างหาก
- 248-0-29 ธรรมทั้งสิ้นเป็นอันตาตัวตน**ไม่มี**ดังนี้
- 248-0-30 สังขารทั้งสิ้น**ไม่**เที่ยงเกิดขึ้นแล้วดับไป
- 248-0-31 ธรรมทั้งสิ้น**ไม่ใช่** {ตัว/ตน} ดังนี้
- 248-0-32 รูปแลนามคือ เวทนาสัญญาสังขารวิญญาน เป็นของ**ไม่**เที่ยงเกิดแล้วดับไป แล**ไม่ใช่** {ตัว/ตน}
- 248-0-33 สังขารทั้งสิ้นเป็นของ**ไม่**เที่ยงเกิดขึ้นแล้วดับไป ธรรมที่เป็นสังขารคือนิพพานทั้งสิ้น **ไม่ใช่** {ตัว/ตน} ดังนี้
- 248-0-34 อนัตตายัง**ไม่**ปรากฏเพียงใด ก็เป็นสมณะอยู่เพียงนั้น
- 248-0-38 ถ้า**ไม่**ได้บันลุมรรคผลมาให้แจ้งซึ่งพระนิพพานได้ชาตินี้
- 248-0-39 นิโสมรรคผลนิพพาน ก็คงจะติดสันดานต่อไปในเบื้องหน้า **ไม่**เสียที่ที่เกิดมาประสบ พบพระพุทธศาสนานี้ เทอญ ฯ
- 249-0-5 ถ้าประพจน์ชั่วแล้วก็**ไม่**ได้ความสุข
- 249-0-6 หา**ใช่**ความสุขที่ประณีตอย่าง**ไม่**
- 249-0-7 แลความสุขนั้นก็คงจะ**ไม่**ถาวรยืนยาวเป็นไปนาน
- 249-0-8 ถ้าจะว่าโดยที่แท้แล้ว ความสุขย่อม**ไม่**เกิดขึ้นด้วยความประพจน์ชั่ว
- 249-0-9 เพราะความชั่วที่ตนประพจน์ลงนั้นยัง**ไม่**ให้ผล
- 249-0-11 ผู้ที่ประพจน์ชั่วนั้นก็คงจะ**ไม่**ได้ความสุขเลย
- 249-0-12 บางทีมาได้ทุกข์หาได้สุขซึ่งเป็นผลของความดี**ไม่** ซึ่งเป็นอย่างนี้ เพราะความประพจน์ดีนั้นยัง**ไม่**ได้ผล
- 249-0-14 แม้พระพุทธเจ้าก็ได้ตรัสเทศนาว่าผู้ที่ประพจน์ดีความชั่ว ๆ นั้น ยัง**ไม่**ให้ผลกราบใจ ก็ยังเห็นยังได้ความสุขแลความเจริญอยู่กราบนั้น
- 249-0-15 ความดีนั้นยัง**ไม่**ให้ผลเพียงใด ก็ยังเห็นยังได้ความทุกข์แลความเสื่อมพัวติดอยู่เพียงนั้น
- 250-0-8 หาเป็นคุณเป็นประโยชน์ดีชอบแก่ผู้กระทำทั้งปวงนั้น**ไม่**
- 250-0-10 เมื่อบุคคลทำบาปอกุศลด้วยกายวาจาใจซึ่งเป็นความประพจน์ชั่ว**ไม่**ดี

タイ語の否定辞

- 250-0-17 เพราะ**ไม่**รู้จักจริง **ไม่**ผุดขึ้นในสันดาน
- 251-0-4 สัตว์เดียรถีย์**ไม่**มีวิสัยที่จะแสวงหาวิทยาคำรู้เป็นที่พึงเกตุณ
- 251-0-5 ก็แต่ว่าใคร**ไม่**มีวิทยาคำรู้แล้ว
- 251-0-6 ก็เทบจะเอาตัวรอด**ไม่**ได้
- 251-0-8 บุคคล**ไม่**มีความรู้ เป็นผู้มีความเสื่อม
- 251-0-12 แลเรียนศิลปวิทยาที่**ไม่**มีโทษต่าง ๆ ซึ่งเป็นทางแห่งความเจริญ
- 251-0-13 อหนึ่งพึงรู้จักสิ่งควรจะทำ**ไม่**ควรจะทำ ทำสิ่งไรจะไต่ความเดือดร้อน ณ ภายนำ สิ่งนั้น
ไม่ควรจะทำ
- 251-0-14 ทำสิ่งไรจะ**ไม่**เดือดร้อน ณ ภายนำ สิ่งนั้นควรจะทำ
- 251-0-14 พึงเว้นสิ่ง**ไม่**ควรจะทำนั้นเสีย
- 251-0-16 อหนึ่งพึงรู้จักสิ่งที่สมมติแล**ไม่**ใช่สมมติ
- 251-0-17 กล่าวโดย**ไม่**ใช่สมมติ
- 251-0-18 นามแลรูปนี้เป็นของ**ไม่**เที่ยง
- 251-0-20 เปนอนัตตา เพราะ**ไม่**เป็นไปในอำนาจของผู้ใด ใครห้ามกันไว้**ไม่**ได้ตามปรารถนา
พิจารณาจนเหนื่อยหน่ายในนามแลรูปนั้น
- 252-0-2 แต่เรา**ไม่**ใครเข้าใจซัดว่า บุณย์นั้นคืออะไร
- 252-0-3 ความเข้าใจของเราก็**ไม่**ผิด แต่จะว่าถูกต้องทีเดียวก็ว่า**ไม่**ได้
- 252-0-4 ความเข้าใจของเราจึง**ไม่**ผิด แต่บุณย์นั้น**ไม่**ใช่จำเพาะทานอย่างเดียว สิ่งอื่นก็เป็นได้
- 252-0-5 เราจึงเข้าใจยัง**ไม่**ถูกต้อง
- 252-0-6 ความเข้าใจของเราก็**ไม่**ผิด จะว่าถูกต้องก็ว่า**ไม่**ได้
- 252-0-7 ฉะนั้นเมื่อเรายัง**ไม่**รู้ได้แน่ แต่ต้องการบุญอยู่
- 252-0-9 ความผูกความโกรธนั้นไว้**ไม่**มีเวลาหาย
- 252-0-9 ความลบหลู่**ไม่**คิดถึงคุณที่ท่านทำเกตุณ
- 252-0-10 ความยกย่องตนเทียมเสมอด้วยท่านที่ตัว**ไม่**ควรทำเทียม
- 252-0-11 ทำใจให้เป็นสุข**ไม่**ได้
- 252-0-11 ความตระหนี่หวงเห่นสิ่งของ**ไม่**คิดเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น
- 252-0-12 ความเป็นคนมักอวดความดีที่**ไม่**มีในตน
- 253-0-5 ความเชื่อตามสิ่งที่เท็จแลจริงนั้น ก็แจกออกเป็น ๒ ๆ คือเท็จมีประโยชน์ เท็จ**ไม่**มี
ประโยชน์ จริงมีประโยชน์ จริง**ไม่**มีประโยชน์
- 253-0-7 เท็จ**ไม่**มีประโยชน์นั้น ดังบุคคลกล่าวคำเท็จเพื่อจะสอเสียดให้ผู้รวมรักผิดใจกันแปนตน
- 253-0-7 ความเท็จนั้นก็**ไม่**แปนประโยชน์แก่ผู้เชื่อ
- 253-0-11 จริง**ไม่**มีประโยชน์นั้น กล่าววาจาใด วาจา นั้นจริงตามสมมติ**ไม่**ใช่คำเท็จ แต่แปนไปเพื่อ

- ประโยชน์แลความดับทุกข์ได้
- 253-0-12 คำจริงนั้นก็หาประโยชน์แก่ผู้เชื่อ**ไม่**
- 253-0-13 อนึ่งความเท็จที่มีประโยชน์นั้นเล่า ก็สู่ความจริงที่มีประโยชน์**ไม่**ได้ เพราะว่าคำนั้น**ไม่**จริง
- 253-0-14 คำเท็จนั้นก็**ไม่**เป็นประโยชน์แก่ผู้มันต่อไป
- 253-0-15 ความเท็จที่มีประโยชน์ จึงสู่ความจริงมีประโยชน์**ไม่**ได้
- 253-0-17 ถ้าผู้ใด**ไม่**มีปัญหาใครครวญตามสิ่งที่มีประโยชน์แล**ไม่**มีประโยชน์
- 254-0-5 **ไม่**พูดลอลงด้วยคำเท็จ
- 254-0-9 ที่**ไม่**มีใจประจำอยู่ที่ดี ล้วน**ไม่**เที่ยง
- 254-0-10 ย่อมเป็นทุกข์ ทน**ไม่**ได้แตกดับไปจริง
- 254-0-10 ย่อมเป็นอนัตตา**ใช่**ตน เพราะ**ไม่**สามารถจะห้ามได้จริง
- 254-0-11 บุคคลตัวตนเรา**ไม่มี**
- 254-0-13 **ไม่มี**ใคร เกิด แก่ เจ็บ ตาม ชันธ ๔ มีรูปเป็นต้นนั้น
- 254-0-16 ดัดเหาคความดินรนปนเหตุทุกขนั้นดับ**ไม่**เหลือจน**ไม่**ถือว่าเราวของเราวตัวเราแล้ว
- 254-0-20 นิพพานเป็นอสังขตธรรม ธรรมอันปัจจัยสิ่งใดสิ่งหนึ่ง**ไม่**ได้บดแต่งให้มีขึ้น
- 254-0-20 ความเกิดขึ้นก็**ไม่**ปรากฏ ความดับ ไปก็**ไม่**มีปรากฏ
- 254-0-21 ความตั้งอยู่แล้วแปรไปก็**ไม่**ปรากฏ
- 255-0-2 แต่ฝ่ายความทุกข์ **ไม่มี**ใครปรารถนาอยากได้ โดยที่สลดแต่เพียงว่าทุกข์ ๆ ก็**ไม่มี**ใครอยากจะได้ยิน
- 255-0-3 ก็แต่**ไม่**ใครจะมีใครคิดชวนชวยหาอบายเพื่อจะกำจัดทุกข์
- 255-0-4 ข้อนี้ก็เป็นด้วย**ไม่**รู้ว่าทุกข์เกิดขึ้น ณ ที่ไหน
- 255-0-11 ที่เกิดของทุกข์นั้น**ใช่**สิ่งอื่น
- 255-0-12 มิได้มี ณ ที่อื่น
- 255-0-12 เหตุแห่งทุกข์นั้นความโง่**ไม่**รู้ตามความเป็นจริงหลงเพลินติดอยู่ในศุข
- 255-0-14 ทยานอยากในอามิตศุขนั้น**ไม่**อิม**ไม่**พอ กอภพกอชาติ**ไม่**หยุด
- 255-0-15 **ไม่**หลงเพลินติดอยู่ในอามิตศุขละความอยากซึ่งเป็นเหตุแห่งทุกข์เสีย ได้จนสิ้นอาโลย
- 255-0-19 พยายามสงบจิตไว้**ไม่**ให้ฟังไปตามอารมณ์ที่**ไม่**จริง
- 255-0-25 ซึ่งจะมาแสวงหาความศุขในกองทุกข์นั้น**ไม่**ได้เลยเป็นแน่
- 256-0-4 แต่ศุขที่ยัง**ไม่**มาถึง จะ**ไม่**มาถึงตน
- 256-0-6 แลสดุ้งใจคิดจะหลบหนีทุกข์ที่ยัง**ไม่**มาถึง **ไม่**อยากจะให้มาถึงตน
- 256-0-19 เราจะได้ศุขได้ทุกข์ ก็เพราะความประพฤดิของตนเอง ใคร ๆ ให้เรา**ไม่**ได้ทั้งสิ้น
- 256-0-22 จะหีบยกแบ่งปันให้ผู้อื่นบ้างตั้งสิ่งของมีฝ่านงฝ่าหมเป็นต้นนั้น**ไม่**ได้
- 257-0-7 มีดอกกตังงาที่มีกลีบยัง**ไม่**เหลือเป็นต้น ๑๗ ดอก ฯ

タイ語の否定辞

- 257-0-9 อึ้งคนที่มีกำลัง**ไม่**อาจจะจัดเครื่องสักการให้ครบตามกำลังวันได้
- 257-0-9 ญาติทุกคนที่อยากไร**ไม่**อาจจะจัดเครื่องสักการมาได้ก็งตั้งใจนมัสการโดยเคารพ
- 257-0-12 ถ้า**ไม่**อาจสามารถได้แล้วจะอธิฐานเพียงแต่จบเดียวก็ตามอภัยไตรยเกิด
- 257-0-13 อึ้งบุคคลที่เป็นชวานาจะอ่านหนังสือสำหรับอธิฐาน**ไม่**ออกฤมากด้วยกัน จงนิมนต์
พระสงฆ์ฤกฤหฐที่อ่านหนังสือ ได้มาแล้วจึงประชุมพร้อมกันจัดรูปเทียนนมัสการ
พระรัตนไตรย
- 257-0-14 ถ้าจะหาผู้ใดที่อ่านหนังสือสำหรับอธิฐานนี้**ไม่**ได้
- 259-0-2 เป็นสารถิฝีกบบุรุษยัควรทรมาน**ไม่**มีสารถิอื่นยิงไปกว่า
- 259-0-5 เทพยดางค์หนึ่งทูลว่าของรักซึ่งจะเสมอด้วยบุตร**ไม่**มี
- 259-0-6 ทรัพย์สินซึ่งมณษยจะพึงถนอมซึ่งจะเสมอด้วยโค**ไม่**มี
- 259-0-6 แสงสว่างซึ่งจะเสมอด้วยพระอาทิตย์**ไม่**มี
- 259-0-6 ของซึ่งจะเสมอด้วยตน**ไม่**มี
- 259-0-7 ทรัพย์สินของที่มณษยจะพึงถนอม ซึ่งจะเสมอด้วยเข้าเปลือก**ไม่**มี
- 259-0-7 แสงสว่างซึ่งจะเสมอด้วยปัญญา**ไม่**มี
- 278-0-1 ไอ้อาไลยใจจ้อย**ไม่**วาย
- 278-0-3 เขาดูแต่เปลือกนอกแห่งกายา **ไม่**เห็นทุกตริกตราถึงดวงใจ
- 278-0-4 ทุกทิวาราตรี**ไม่**มีไกล ภูไปไหนเจ้าเคยเป็นเพื่อนทาง
- 278-0-4 ช่างจงรักภักดี**ไม่**มีหยอน จะนั่งนอนยืนเดิน**ไม่**เห็นห่าง
- 278-0-5 ถึงยามนอน ๆ ช่าง**ไม่**ห่างไกล
- 278-0-6 จะผิตอยู่แต่เพียงพูด**ไม่**ได้
- 278-0-7 เพื่อนมาพรัดพรากไป**ไม่**เห็นหน้า
- 278-0-11 ข้าอรอาไลย**ไม่**วายวัน
- 278-0-14 แม้จะ**ไม่**มีรูปนี้ไว้
- 280-0-12 แต่การสภากาชาดยัง**ไม่**สำเร็จบริบูรณ์ได้ดังพระราชประสงค์
- 280-0-34 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานที่ดินอันเป็นส่วนพระองค์มิให้ต้องลง
ทุนซื้อหา
- 282-0-6 ยังหาศิลา**ไม่**ได้
- 282-0-12 สถานที่**มี**ไขได้ ยานเบื้องชลลาระ
- 282-0-35 ชลอไป**ไม่**ชอกช้า
- 283-1-22 สวนกองบินนั้น**มี**ได้ออกไปทำการรบ
- 283-1-23 เพราะยังมีทันได้รับความฝึกหัดสำหรับบริบูรณ์

『石碑文集第 7 卷』

- 286-1-38 ไข่แต่สมเด็จพระราชเทวี...
288-2-9 ทั้งเทียน รูป อานแล่มมีถ่านเลย
290-1-14 อินทานขัดสาพยาธิอันปติ
290-1-16 ไข่เจ็บเล็บเหน้อย (เมล็ด้อย) ห่านคร้านอดเป็นหิดเป็นฝีอันปติกล่าว
290-1-17 แลแก่ถ่านสิ่งอันร้ายยิ่งกว่าฝีบ...
293-0-3 ขาวของทั้งมวลบำเรอพระเจ้านี้ปตอลีนพงศ์แห่งมัน
301-2-7 แต่่นั้นเจ้าผู้ดีมีธรรมบชขาด
301-2-8 ปองอันจะประวิง
301-2-20 นรินทรมิตรชธาบชขาด
305-2-24 มือสาหะบชขาดในศาสนา
305-4-27 ตราบใดกูปไปได้เนียรพานยังอยู่นานในสังสาร
305-4-28 จงอย่าได้พบพานอย่าได้เกิดในตระกูลอันหาศีลจารบได้ วงศ์อันไรแลถือมัจฉา
306-4-8 พระเจ้าในที่นี้บ้อยมั้น
306-4-9 ผู้รักษาบมีแท้
308-0-3 ...บให้หม่น
308-0-4 บให้หมอง
308-0-8 หาดนจักเล็กศาสนาพระเจ้ามิได้ไ้เป็นสาธารณ์ตาย

4. 石碑文に使われていた否定辞の種類

筆者が調べた石碑文には以下のような種類の否定辞形式があった。VP は動詞句を表し、NP は名詞句を表す。

- บ VP, บ VP, บอ VP, บอ VP
ไข่ NP, ไข่ VP
มี VP, มี VP
บมี VP, บมี VP, บมี VP, บ่อมิ VP, บ่อมิ [มี VP มี VP]
ไม่ VP, ไม่ VP, ไม่ VP, ไม่ VP
หอน VP
บหอน VP, บ่อมหอน VP, บีมหอน VP, บ [หอน VP หอน VP]
ไป VP
ไข่ (จะ) VP ห้ามได้

VP ห้ามได้, VP ห้ามได้
หา VP ไม่, หา VP ไม่, หา VP ไม่
หาใช่ NP ไม่
มีใช่ NP, ไม่มีใช่ NP, มีใช่ VP
VP ถ้าไม่

5. おわりに

タイ語では13世紀末以降、どの時代においても常に複数の否定辞が使われてきたことがわかった。それらの否定辞の形式と第2節で紹介した否定の種類とがどのように関連しているのか、そしてタイ語の否定辞体系は歴史的にどのように変遷してきたのか。これから否定辞を含む石碑文の談話文脈を詳細に検討していくことによってそれらの問題を明らかにしていきたい。

参考文献

- Elliott, Jennifer R. 2000. Realis and irrealis: Forms and concepts of the grammaticalisation of reality. *Linguistic Typology* 4, 55-90.
- Givón, Talmy. 1984. *Syntax: A Functional-Typological Introduction, Volume 1*. Amsterdam: John Benjamins.
- Kullavanijaya, Pranee. 1996. Undoing homonymy: Cases in Debao Zhuang and Thai. In Kullavanijaya, Pranee, Amara Prasithrathsint, and Suvanna Kriengkraipetch (eds.) *Collection of Papers on the Relationship between the Zhuang and the Thai*, 78-92. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Lyons, John. 1977. *Semantics, Volume 2*. Cambridge: Cambridge University Press.
- 三上直光. 1983. 「スコータイ期碑文に見えるタイ語について—文法ノート (1) —」 『慶應義塾大学言語文化研究所紀要』 15, 213-235.
- 三上直光. 1997. 「タイ『三界経』のタイ語について」 『慶應義塾大学言語文化研究所紀要』 29, 167-189.

Mikami, Naomitsu. 2000. Negative, imperative and interrogative sentences in the Thai language during the Sukhothai period. 『慶應義塾大学言語文化研究所紀要』 32, 255-274.

資料

- The Prime Minister's Secretariat, Thailand タイ国総理府 . 1924/1978. ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ ๑ prachum silaacaartúk phâak thîi nung 石碑文集第 1 卷 . Bangkok: The Prime Minister's Secretariat.
- The Prime Minister's Secretariat, Thailand タイ国総理府 . 1965. ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ ๓ prachum silaacaartúk phâak thîi sām 石碑文集第 3 卷 . Bangkok: The Prime Minister's Secretariat.
- The Prime Minister's Secretariat, Thailand タイ国総理府 . 1970. ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ ๔ prachum silaacaartúk phâak thîi sii 石碑文集第 4 卷 . Bangkok: The Prime Minister's Secretariat.
- The Prime Minister's Secretariat, Thailand タイ国総理府 . 1972. ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ ๕ prachum silaacaartúk phâak thîi hāa 石碑文集第 5 卷 . Bangkok: The Prime Minister's Secretariat.
- The Prime Minister's Secretariat, Thailand タイ国総理府 . 1974. ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ ๖ ตอนที่ ๑ prachum silaacaartúk phâak thîi hòk toun thîi nung 石碑文集第 6 卷第 1 号 . Bangkok: The Prime Minister's Secretariat.
- The Prime Minister's Secretariat, Thailand タイ国総理府 . 1974. ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ ๖ ตอนที่ ๒ prachum silaacaartúk phâak thîi hòk toun thîi sǎwng 石碑文集第 6 卷第 2 号 . Bangkok: The Prime Minister's Secretariat.
- Pongsripian, Winai (ed.). 1991. ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ ๗ prachum silaacaartúk phâak thîi cèt 石碑文集第 7 卷 . Bangkok: The Prime Minister's Secretariat.